

у кращий спосіб передати учням та їхнім батькам інформацію про способи і результати їхньої роботи, досягнення і труднощі учня/

Отже, з вищезазначеного очевидно, що технологія навчання, орієнтована на розвиток критичного мислення, руйнує існуючі стереотипи щодо педагогічної взаємодії. Основна модель побудови такого навчання – це поєднання індивідуальної роботи учнів з інтерактивною взаємодією з її основними інструментами: полілогом, діалогом, оптимізацією міжсуб'єктних відносин, смислотворчістю, свободою вибору, позитивністю і оптимістичністю атмосфери на уроці та ситуацією успіху.

Ключові слова: критичне мислення, технологія, запровадження

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

*Ремех Тетяна,
канд. пед. наук,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Закон України «Про освіту» метою повної загальної середньої освіти проголошує різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка характеризується: усвідомленням себе громадянином України, здатністю жити в суспільстві та цивілізовано взаємодіяти з природою; прагненням до самовдосконалення; готовністю до свідомого життєвого вибору, самореалізації, трудової діяльності, громадянської активності.

Українська школа має формувати цілісну всебічно розвинену особистість із критичним мисленням; патріота з активною позицією, здатного ухвалювати відповідальні рішення, поважати гідність і права людини; новатора, спроможного змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, навчатися впродовж життя.

Фундаментальними цінностями сучасного світу визнають демократію, свободу, повагу до прав людини, солідарність та участь. Базовою умовою демократичного розвитку є громадян, які вміють здійснювати виважений і раціональний вибір, критично мислити та аналізувати інформацію, розуміють

значення права, терпимо ставляться до думок інших, активно цікавляться суспільним, політичним та економічним життям.

До ключових компетентностей учнів, визначених Законом України «Про освіту» належить здатність людини до соціальної комунікації й активності, життя в громадянському суспільстві. Формується й розвивається така компетентність засобами шкільної громадянської освіти та виховання.

У п. 5 статті 5 Закону України «Про освіту» зазначено, що громадянська освіта спрямована на формування компетентностей людини, пов'язаних із реалізацією своїх прав і обов'язків, усвідомленням цінностей громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

Метою громадянської освіти є розвиток громадянської компетентності учнів. Під нею розуміють цілісне інтегроване утворення в сукупності здатностей особистості, необхідних для її успішної самореалізації та соціальної взаємодії в демократичному суспільстві.

Визначено, що громадянська компетентність уналежнює пізнавальний, ціннісно-мотиваційний та діяльнісно-поведінковий складники. Це сукупність знань, умінь та ставлень, поглядів, смислів і досвіду людини. Вона передбачає розуміння людиною себе як громадянина, відповідального за державу, готового реалізовуватися в цій країні й працювати тут.

Сформована громадянська компетентність виявляється у громадянській позиції, відповідальності, виборі та громадянській активності людини. Це такі спроможності людини як-от: уміння розв'язувати соціальні конфлікти і проблеми (вміння розв'язувати соціальні суперечності, установка на толерантне розв'язання конфліктів); вміння робити відповідальний соціальний вибір і приймати рішення (готовність до ухвалення обґрунтованого рішення на основі усвідомленого й виваженого вибору); громадянська участь (відповідальна суспільна діяльність, навички участі в соціальних та політичних процесах).

До основних педагогічних умов розвитку громадянської компетентності учнів віднесемо такі: 1) навчання учнів громадянства має відбуватись у системі (уроки, позаурочна діяльність, проекти, робота органів учнівського самоврядування тощо); 2) діяльнісний підхід (це має бути конкретна діяльність учнів, що або моделює

життєві ситуації або є безпосередньою участю в діяльності); 3) застосування спеціальних методів і особливих форм роботи на уроках і у позаурочній діяльності учнів; 4) створення й підтримка демократичної атмосфери в школі; 5) діалог і партнерство учасників освітнього процесу.

Алгоритм роботи з розвитку громадянської компетентності може бути таким: 1) визначення /оцінка потреб учнів і освітнього закладу; 2) створення системи громадянської освіти і виховання; 3) функціонування системи (проведення заходів); 4) оцінка результативності, досягнень, планування наступних кроків. Серед форм роботи з розвитку громадянської компетентності учнів дійовими вважаємо такі як учнівське самоврядування, соціальні проекти, волонтерство, дебатні клуби тощо.

Для ефективної роботи з навчання учнів громадянства важливо враховувати їхні потреби, мотивацію та інтереси. Адже сучасні діти запитують не «чому», а «для чого». Приміром, можна обрати проблему освітнього закладу, що уналежнюватиме різні аспекти (патріотичне, екологічне виховання, громадянську участь, волонтерство тощо). У стратегічному плануванні освітнього закладу слід визначити окремі напрямки, наприклад: 1 рік – екологічний (освіта для сталого розвитку); 2 рік – соціально-волонтерський (допомога людям, які цього потребують); 3 рік – культурний (збереження пам'ятників, діяльність, пов'язана з культурною сферою).

Ключові слова: ключові компетентності; громадянська освіта; громадянська компетентність.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КУРСІВ ПРАВОЗНАВСТВА ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

*Рябовол Лілія,
докт. пед. наук, проф.,
Центральноукраїнський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна*

За експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями.